

<p>Szerkesztői iroda: Piacsor, Kapeller-ház hová a lap szellemi részét illető közle- mények küldendők.</p> <p>Kiadó hivatal: POLLÁK MÓR KÖNYVNYOMDAJA. hová a hirdetések s előfizetések bérmentesen küldendők.</p> <p>Kéziratok nem adatnak vissza.</p>	<h1>KÖZÉRDEK.</h1> <h2>Vegyes tartalmu heti lap.</h2>	<p>Megjelen minden vasár- napon egy nagy íven.</p> <p>ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK Helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve:</p> <p>Egész évre 4 frt. Fél 2 „ Negyed 1 „</p> <p>HIRDETMÉNYEK DÍJA: 3 hasábos petit sorért, vagy ennek helyéért 5 kr. Bélyegdíj külön 30 kr. Nyiltér sora 15 kr.</p>
---	---	--

A községek szabályrendeletei.

(B) Az 1871. XVIII. t. cikk, mely a községek rendezéséről szól, — a községeket oly széleskörű önállósági jogokkal ruházta fel, hogy ha az előjárások és a községi képviselők mindenütt oly egyénekből volnának összeállíthatók, kik ismerik jogaikat, tudják kötelességeiket, és jogaik gyakorlására megfelelő ismerettel, kötelességeik teljesítésére pedig erélyvel és buzgalommal rendelkeznek, bizonyára községeink, a reájuk bízott autonomia körén belül, nevezetes fejlődésnek indultak volna. Fájdalom, még mindig a jó a kivétel s a gyöngye vagy éppen a rossz administratio az általános, így hangzik a panasz. Folytonos ellenőrzés, utasítás, figyelmeztetés szükséges, hogy némi eredmény legyen felmutatható, s a hol ez nincs meg, azonnal mutatkoznak a sajnos eredmények a pontatlan elszámolásoknál, a hiányos rovattali kivételeknél, az útmunka összeírásnál, az egészségügyi miseriáknál, a folyton terjedő szegénység tüneteiben: az árveréseknél s a vagyoni közbiztonság elleni kihágások tömeges eseteinél.

Vannak községek, melyek derék jegyzővel és rendszeres előjárásokkal bírnak, azonban a teendők nem lévén szabályszerűleg pontosan elosztva, a dolgok bizony nem folyhatnak mintaszerűleg. Vannak községek, hol az előjárók csak azt teljesítik, a mit épen csak megrendelnek és csak abban az egy esetben, azontul nem tudják kötelességeiket, nem ismerik teendőik körét, nincs önállósági érzetük, mindig csak parancsra és rendeletre várnak. — Nagyön sok községben a képviselő csak arra van hivatva, hogy a költségvetést meg a számadást aláírja, de a községi ügyekkel nem bajlódik. — Felttünőleg szaporodtak a jegyzők és előjárások elleni panaszok s van egy pár szolgabírói eljárás, ahol rendszeresen kéri a sok fegyelmi vizsgálatot jegyző és bíró ellen, ami bizony aligha válik dicséretül a községi közigazgatásra, — s még szerencse, ha néha az tünik ki a vizsgálatból, hogy vak személyeskedés a panaszok legfőbb indítója.

Községi közigazgatásunk komolyan megérdemli a közfigyelmet s megérdemli, hogy mindazok, kik helyzetüknél fogva a községi ügyekbe befolyással bírnak, érvényesítsék befolyásuk egész

súlyát jobb viszonyok, jobb állapotok előidézésére, amit pedig különösen a közvagyon feletti szigorú felügyelettel és ellenőrzéssel egyelőre részben el is lehet érni. — Második teendő az volna, hogy legyen szigorúan kijelölve, hogy mi teljesíteni valója van a képviselőnek, a jegyzőnek, előjárónak, esküdtnak, le egészen a községi gornyikig, hogy tudja mindenki kötelességét panasz nélkül is. Erre czélszerűen, világosan szerkesztett községi szabályrendelet szükséges. Ezen hiányon kívánt segíteni az alsófehérmegyei községi jegyzői egyesület, midőn kinyomatta Tánzos János vajasdi jegyző pályadíj nyertes munkáját és azt 100 példányban a megye alispánjának rendelkezése alá bocsátotta. E munkát ki is van osztva a járási szolgabíró és körjegyző urak között avégből, hogy a községi képviselők ennek figyelembe vételével alkossák meg szabályrendeleteiket.

Igen óhajtható volna, hogy egyöntetűség szempontjából fogadják el e munkálatot a községi képviselők, miután eltérés csak a képviselői tagok számának s az előjárósági tagok fizetésének megállapításában állhat, máskülönben a munkálat a nagy és kis községek viszonyait, előjárósági tagjainak számát és azok teendőit kellően szem előtt tartja. Ezen szabályzatok megerősítés végett a m. bizottság közgyűlése elé fognak kerülni. Ohajtjuk, hogy mindazok, kik községeink előhaladásának ügyét szívükön hordozzák, vegyenek részt a községi szabályrendelet megalkotásának munkálataiban s majd ha a szabályok életbe fognak lépni, tevékenyen működjenek közre a kellő végrehajtás feletti ellenőrködésben. — Lehetetlen, hogy a vállvetett munkálkodásnak sikere ne legyen, főleg ha a szolgabíró urak is, de mindnyájan, olyan intőzői és bírái lesznek a községi előjáróságoknak, a mint kötelességük hozza magával s a mint a törvény és igazság parancsolja személyválogatás nélkül.

Alsó-Fehérmegyei rendkívüli közgyűlése.

— Augusztus 8. —

(Gyorsírói füljegyzés után.)

(Vége.)

Vizakna város árvászközi előadó tanácsosa Kapeller Győző a Vizaknát sújtott rendkívüli tüzész alkalmazásával meghílván, ennek következtében el is halt. A t. alispán

úr felhívása következtében a megürült tanácsosi hely f. év május 27-én be is töltött. Ezen választás ellenében Timár Károly képviselői tag felebbezést adott be és részletes előterjesztésében különösen kiemelte, hogy azon körölmény, miszerint a megválasztott tanácsos Szöcs Sándor, a jelenlegi polgármesternek édes testvére a bírósági személyekre vonatkozó törvény analogiája szerint is, de tekintve még, hogy oly fontos ügyek, minő különösen az árvi és gyamhatósági, továbbá a pénzkezeléssel járó községi ügyek édes testvéri viszonyban levő egyének, mint rendes szavazattal bíró tanácsbeliek által elfogulatlanul, a város érdekében nem intézhetők el, — kérte ezen választás megsemmisítését, mely választáson maga a polgármester, a megválasztott édes testvére elnököl. Ezen felebbezés folytán a t. alispán ur felhívta Vizakna város polgármesterét fölvilágosítás tételre, — ki is az ügyet a f. év július hó 1-én tartott képviselői gyűlés elé terjesztette. Ezen közgyűlés 32 szavazattal 3 szavazat ellenében kijelentette, hogy miután a választás az 1871. 18. és az 1877. 20. t.-cz. szabványai szerint eszközöltetett, mintán a jelzett törvények és a községi szabályrendeletek is azt, hogy édes testvéri viszonyban levők egy gremiumba beválaszthatók nem volnának, nem tiltják el, — tekintve hogy Szöcs Sándor a hivatalos esküt letette s hivatala elfoglalására, mihelyt a választás jogerejűvé válik, késznek nyilatkozott, a választás megerősítését hozta ajánlatba. Az alispán ur azonban ily fontos és e nemből első ügynek eldöntése előtt belügyminiszter úr ó nagyméltóságát felkérte, hogy ha léteznének oly törvények és szabályrendeletek, melyek ily ügyre vonatkoznak, melyek azonban a t. alispán ur előtt ismeretlenek volnának, méltóztatnék azokat, úgyszintén esetleg az ily ügyekben hozott döntvényeket is alkalmazkodás végett közölni. Belügyminiszter úr ó nagyméltósága azonban kijelentette válaszában, hogy egyes konkrét ügyeknek mikénti elintézésére nézve alsóbb hatóságoknak utasítást nem kíván adni. Az állandó választmány ennél fogva azon ajánlatot tevő a közgyűlésnek, hogy miután nem létezik se törvény, se szabályrendelet, a mely az édes testvéri vagy közel rokonságban levő közigazgatási tisztviselőknek együtve választását kizárna, a vizaknai választás ugyan helyben hagyassék, de egyszersmind belátva az ily viszonyokból származható következményeknek káros voltát és utalva a bíróságokra nézve érvényben levő törvényre is, felkérőndőnek határozta a belügyminiszter ó nagyméltóságát, hogy a közigazgatási tisztviselők választására nézve is törvényhozási úton megfelelő javaslatot terjesszen.

E javaslattal szemben következőleg szólalt fel Pávai V. Elek: En az állandó választmány megtartásakor is ellenkező véleményben voltam; én mint volt birtokosa Vizaknának, ismerem ott a helyzetet. En öreg ember vagyok, de sehol sem láttam, hogy ilyen közeli rokonok igazgassanak egy községet, én ebből folyólag ellenvéleményen vagyok. A magyar történelemben nincsen eset arra, hogy két testvér s egy sógor együtt kormányozzon, e tekintetben Vizakna kivétel. A törvény gon-

TÁRCZA.

Mért vagy te csak . . . ?

Szeretni téged! — Egykor gondolám,
Mily boldogító, édes üdv lehet
Ez értelem bűvés mámorában
Foglalkozni mindig csupán veled;
Nem kérdezve, hogy a jövő mit ad,
Hogy mit suttog felőlünk a világ . . .

— De oh ne is zengj erről énekek!
Hiszen te csak barátnóm vagy nekem.

Szeretni téged! — Mintha érzésem,
Mily édes kin és fájó gyötrelmem
Keresni téged a múlt ködében
S remélni, nyugtom egykor fölfelelem,
S tudni mégis, hogy mindez lenge köd,
Mit a szívnek titkos beszéde szőtt —

— De oh ne is zengj erről énekek!
Hiszen te csak barátnóm vagy nekem.

Szeretni téged! — Véték ez tván,
Miért az ész súlyos vádat emel?
A szív, mely érez s lánggal égni tud
Csak megvetést vagy tán gúnyt érdemel?
Oh ne tiltsd el a szív ez egy jogát,
Úgy is kihal előbb, mint gondolád . . .

— De oh ne is zengj erről énekek!
Hiszen te csak barátnóm vagy nekem.

Szeretni téged! — Oh mily varázs ez! . . .
Itt vagy köröttem, itt szüntelenül,
Hallom ajkad melámból zenéjét
S lellem a multon úgy elszenderül . . .

— De oh ne is zengj erről énekek!
Hiszen te csak barátnóm vagy nekem.

Szeretni téged! — Oh mily varázs ez! . . .
Itt vagy köröttem, itt szüntelenül,
Hallom ajkad melámból zenéjét
S lellem a multon úgy elszenderül . . .

— De oh ne is zengj erről énekek!
Hiszen te csak barátnóm vagy nekem.

Szeretni téged! — Oh mily varázs ez! . . .
Itt vagy köröttem, itt szüntelenül,
Hallom ajkad melámból zenéjét
S lellem a multon úgy elszenderül . . .

— De oh ne is zengj erről énekek!
Hiszen te csak barátnóm vagy nekem.

Balázs József.

Farezádi Sándor Elek élete.

Egy bevégzett hosszú, szakadatlan munkásságban töltött nemes életről akarok megemlékezni. Ugy vélem, hogy némi szolgálatot teszek akkor, ha rövid vonásokban lejegyzem azon férfinak életét, ki 76 évig a magyar állameszme megszilárdításának, Magyarország alkotmányos élete kifejlődésének, felvirágzásának s különösen szülővárosa Nagy-Enyed, ezen szép múltú és nagy elhivatású város új életre ébresztésének volt egyik számbavehető bajnoka. Ha egyebet nem tehetünk azon kiválóbbjainkért, kik a közügy szolgálatát tekintik minden egyebek előtt állónak s ezen szolgálatban tölték ifju, férf és öreg koruk éveit teljes odaadással, önzetlennül, — annyit legalább kötelességünk megtenni, hogy emléküket igyekezzünk a feledékenységűl a lehetőségig megóvni. Ennek egyik eszköze. véleményem szerint, az összeszedetve életük egyes mozaik darabjait, azokból egy egészet alkotunk s a köznek adjuk át tanulságos példa gyanánt.

Farezádi Sándor Elek született 1806-ban, november 1-én Nagy-Enyeden. Atyja Sándor Elek, édes anyja Adorján Rákhel. Egyszerű, de tisztességes anyagi helyzetben lévő polgár család. Őt testvér közül ő volt a második szülött. Szülői korán beadták a nagyhirű Bethlen-főtanodába, hol kiváló eredménnyel folytatta és végezte tanulmányait. A gyors felfogású élénk ifjut nagyhirű tanárai Hege dús Sámuel, Tompa János, Kötetes Sámuel, Szász Károly egyik kedvencz tanítványuknak tartották és a törekvő ifjut többrendbeli megtisztelő figyelemekben részesítették. Az akkor divó szokásnak engedve végezte a theologiai tanfolyamot is kitünő eredménnyel. Iskolai tanulmányait 1829-ben Nagy-Enyeden bevégezvén, az e közben korai árváságra jutott szegény ifju egy évet még a Bethlen-főtanodában töltött főleg azért, hogy egy kevés pénzt szerezzen össze, melylyel a m.-vásárhelyi kir. táblához meheszen jogi tanulmányainak tovább folytatása és az ügyvédi oklevél megszerzése végett, mert vágyai a jogi pályára vonzották. 1830-ban M.-Vásárhelyre ment, hol három évet töltött. Itt főleg két nehézséggel kellett megküzdenie. Egyik: az anyagi gondok. Ugyanis Maros-Vásárhely azon időkben Erdélyi fiatalok gyűlése helyén, a vagyontalan ifjunak ott nagyon nehéz volt a megélhetés. És a másik: az Enyedről oda került ifjak, mint a nagyhirű Szász Károly tanítványai, Szász Károly ismert szabadelvűsége miatt a nagyon is konzervatív érzelmű akkori táblai elnök (ha jól emlékszem Székely) előtt egyáltalán nem voltak kedvelt egyének. És ez a

túlzott konzervativizmus kevés kivétellel a kir. tábla itélő mesterein is észrevehető volt. A megnyerő modoru, töretlen kitartásu ifjunak sikerült mindkét nehézséggel szerencsésen megküzdeni. Sikerült a tabulára praeses — a mint akkor az elnököt nevezték — elnöki irodájában alkalmazást nyerni; sőt a beteges elnök föllovasója lett, és pedig anynyira kedvelt föllovasója, hogy maga mellől halálának bekövetkeztéig egyáltalán nem engedte el s mindig „fiam“ néven szólta. — Ez nagy szerencse volt Sándor Elekre nézve, mert a táblai elnök részéről közel másfél évig terjedő időt át teljes ellátásban részesült. — 1833-ban az ügyvédi vizsgálatokat kitünő eredménnyel letévé, szülővárosába visszatért és még azon év őszén ügyvédi irodát nyitott. Alapos törvényismerete, ritka szép judiciuma, párosulva a munkás szorgalommal, élénk szónoki tehetséggel, csaknem közmondásos becsületességgel ügyvédi irodáját csakhamar olyan szép hirre emelék, hogy Enyed és vidékének legkiválóbb családai tömegesen keresték fel és siettek peres ügyeiket kezeibe tenni le. — Ügyvéde volt a többek között a báró Kemény család egy részének, a nemes lelketű, hazafias érzelmű Lemény balászfalvi püspöknek, N.-Enyed város aloldiumának stb.

A br. Kemény Dénes és Szász Károly iskolájában növekedvén fel, de megkülönböztetve is a szabadelvűség egyik öröklött szép tulajdona lévén, melyet mindvégig hiven megőrzött, — igen természetes, hogy e körölmények Sándor Eleket is azok táborába sorozák, kik a harminczas és negyvenes években oly lángoló hévvel sürgeték a kor lelke által parancsolólag követelt reformok behozatalát a politikai és társadalmi életben és a felfüggesztett magyar alkotmány visszaállítását. Ott lehetett őt is látni Alsó-Fehérmegye zóldasztala mellett, együtt küzdve a Kemények és Zeykékkel a szabadelvű eszmékért. Felzáróztatásait mindig tetszéssel fogadták, mert azokat az alapos felfogás, a világos distinctio, mély hazafias érzület, tárgyilagosság, rövidség és rokonszenves élénk előadási modor jellemzék.

Az 1848-ik évi nemzeti mozgalmak mint minden jó hazafit, Sándor Eleket is tette készen találták és magukkal ragadták. Az 1848. május havában Enyed polgáraitól és a környékbeli nemesség egy részéből szervezett mintegy ezer főre menő és ifj. br. Kemény István parancsnoksága alatt álló nemzetőr századlójában századosá választák. Ott volt mindentit és mindenkor az első közzött karddal kezében, lelkesítő, bátorító, buzditó beszédeivel ajkain a hol és a mikor Nagy-Enyed várost védeni

doskodott arról, hogy bírák, ha érdekeltek, nem ülhetnek együtt a bírói asztalnál, fel sem tehető tehát, hogy két testvér s egy sógor egy tanácsot képezhessenek. — Miután azon esetek fordultak elő, hogy a választási teremben órázókat tartották a Szöcs Sándor érdekében, miután Szöcs József elnököl a választás alatt, miután számadási kötelezettségek vannak ott, melyeket ketten végeznek: a polgármester és az előadó, — lehetetlenséget látok már ebben magában. Miután az alispán úr átírt oda, hogy a polgármester maga feleljen azokra a kérdésekre már pedig nem ő felelt, hanem bizta a választóra: ennél fogva nem elegendőnek most érdemlegesen az ügybe, hanem szükségesnek látom s indítványozom, hogy egy vizsgáló bizottság küldessék ki ezen tárgyban, mely az alispán úr pontjaira kérdezze ki a polgármestert, — ha pedig ez nem fogadtatik el: bátor vagyok megjegyezni hogy Timár Károly felirata értelmében az ügy érdemére nézve ellenvéleményt fogok beadni a jegyzőkönyv beírása előtt. — Dr. Kovács Ödön: Valójában nem tudom, hogy minő alapon kívánja a tisztelt tagtárs az ellenvéleményt benyújtani. Hosszasan szólott a rokonsági viszonyokról, de most utólagosan az indítványa egészen egyébre ütött ki, mint a mit az ember következtethetett volna. Hogy ott a rokonsági fokozat megvan, az ténylegesen áll, — ha erre alapítjuk a kifogást, akkor fölösleges az egész bizottság. Részemről csatlakozom az állandó választmány javaslatához, mert először is törvény nincsen rá, mert továbbá Vizaknán még egy hasonló precedens fordult már elő, melyet a belügyminiszter helyben hagyott s így a választást megsemmisíteni semmi alapunk sincs. — Aztán kérdés, hogy a bejelentett törvénytelenségek megérdemlik-e egy bizottság kiküldését? Azt hiszem, ok nélkül való minden további dolog, mert az eredménytelen s csak a kedélyek izgatása volna. — Pávai: Csak annyit jegyzek meg, hogy én nagyon következetesen tettem felszólalásomat; adatok volnának a kezemben, a melyekkel tudnék bizonyítani, de nem akarok. Én azt az egyet hoztam fel, hogy ok órázókat tartottak a teremben, ez elég ok, hogy a közgyűlés vizsgálatot küldjön ki, a törvény és százados szokás kívánja ezt. Két vége van az ostornak; juthatunk mi is hasonló körülmények közé, jöhet idő, mikor az estort használni akarunk, de nem tehetjük, — azért ellenvéleményemet bátor leszek beadni. — Elnök: Magam is helytelennek látom azt, hogy ott közeli rokonok vannak, de miután nincs rá törvény, a választást nem semmisíthetem meg. En törvény ellen még akkor se teszek, ha az úgy helytelen. (Eljén!) Helyeslem az állandó választmány javaslatát. Csató: Bocsánatot kérek Pávai barátomtól, nem lehet vele egy értelemben. — Külön véleményt említek, — de kérem, ne méltóztassék a különvélemény bejelentését dívatba hozni nálunk, mert az csak az időt rabolja s a munkát szaporítja, hátráltatván az ügy lefolyását. E helyett a jelen esetben méltóztassék a nmltsgu belügyminiszterhez felterjesztést tenni, megrekurálván az ügyet. — Pávai: En jogi kérdést látok ez ügyben s csak is e szempontból vagyok bátor felszólalni; maradok külön véleményem mellett. (Eljél! eláll!) — Elnök: En nem látok jogi kérdést a Vizakna esetében, hanem jogi kérdés lenne az, hogy vajjon három testvér kormányozhat-e egy várost?

A gyűlés elfogadja az állandó választmány javaslatát. Olvastatik Verespatak képviselőjének kérelme pénztárnoki állomás és fizetés rendszeresítés iránt. Közgyűlés megbizta az alispánt, hogy mielőtt az állomás betöltetnék, kérje be e részben az ottani szolgabíró véleményét. Abrudbánya és Vizakna városoknak m. é. számvé-voileg megvizsgált zárszámadását, melyek nevezetes pénztármaradékkal zárattak le, a megye közönsége nevezett városok pontosságának elismerése mellett jóváhagyó tudomásul vette. — Hevesmegyének a felsőház reformja iránt köriratilag tett javaslata tudomásul vétetett. Kiváló érdekeltséget keltett Szatmármegye közönségének egy gör. szertartású katolikus magy. püspökség felállításá érdekében az orsz. képviselőházhoz küldött és

44. sz.
g. e. 1882.

kellett a körös-körül ezekre menő táborozó és Enyed ellen töő felkelő oláhság ellen. — Azon év őszén polgártársai öt Lengyel Gábor és Zudor Elekkel együtt az október 15- és 16-án megtartott agyagfalvi székely népgyűlésre küldék azon megbizással, hogy székely testvéreink előtt fejtsek fel Enyed és vidékének erősen szorongatott helyzetét s hassanak oda, hogy a székelység Enyed védelmére küldjön csapatokat. Küldetésüknek ezélja anynyiban sikerült is, hogy egy több ezer főre menő székely sereg megindult a Maros mentén lefelé, Enyednek tartra. Velök jött Sándor Elek is. Azt remélte, hogy Enyed meg lesz mentve a feldulástól, ha ezen sereggel megérkezik. Reményében keserűen csalódott. A székely sereg minden egyébre gondolt, csak komoly fegyverhordásra nem. November elején e sereget Gedeon csapatai és a fölkelő oláh tábor Radnótnál csufosan szétszórta. Sándor Elek is csak életveszélyek között menekülhetett. Atúszva a Maros vizét, a Mezőségen keresztül a fegyveres oláh táborok kikerülésével sikerült november 8-án Tordára érkeznie. Itt szomorú összetalálkozás volt övével. Ugyanis november 8-án az Enyeden lévő magyar csapatok onnan elvonultak. A megrémült polgárság nagy része is odahagyta tüzhelyeit és a Bethlen Gergely csapataival Tordára vonult. Itt találkoztak Sándor Elekkel. Látni kellett azt a méltó boszankodást és mely keserűséget, mely Sándor Elek arcáról leolvasható volt Enyed kiürítése és odahagyása miatt. Megkísérlette, hogy ha rendes csapatok nem is, legalább a nemzetőrség térjen vissza szülővárosába és védje tüzhelyét a míg csak védheti. De az események sokkal rohamosabban fejlődtek és a rémület sokkal nagyobb mérvű volt, hogy sem az ez irányban megindított törekvésének óhajtott sikere lehetett volna. Nagy-Enyed, a virágzó, a szép kis magyar város fel volt adva. Fölötté a vésznek fellegei szélesreporosultak. Csak napok kérdése volt már, hogy mikor rontanak reá minden oldalról a boszut lihegő oláh táborok és teszik egyenlővé a föld színevel s alakítják át egy nagy temetővé. Sándor Eleknek nem állott hatalmában a vésznek fellegeit szétoszlatni s szülővárosát megmenteni a bizonyos feldulást szomorú sorsától.

(Vége következik.)

a törvényhatóságokkal köriratilag közölt felirata, melyben hivatkozva ezen ügynek nagy nemzeti jelentőségére, valamint arra, hogy az érdekelt egyház kebelében létező 200,000 magyar lakosság között egy ily külön püspökségnek felállításá évtizedek óta felújuló forró vágyat képezett és e tekintetben illetékes felsőbb helyen is előlegesen megfelleltek tettek, az ügy pártolását kéri. Az állandó választmányának a feliratot ajánló indítványát a közgyűlés elfogadta.

Gömör- és Kis-Hontmegye közönségének a tényleges szolgálati időnek a honvédségnél szabatos megállapítása iránt az orsz. képviselőházhoz intézett fölrirta tudomásul vétetett.

Földmiv.- ipar- és keresk. miniszter ő nagymltsga tudomásul vené a megyei gazd. egyesület alapszabályainak célszerű módosítását. Egyszersmind felhívja a megye közönségét, hogy azoknak, kik az egyesület létre jöttét előmozdítani törekedtek, elismerését fejezi ki; kijelentette továbbá ő nagymltsga, hogy az egylet működését élénk figyelemmel fogja kísérni s úgy erkölcsileg, mint rendelkezésére álló eszközökhöz képest anyagi támogatásban is részesítendő. Ő nmltsga ezen jóakaratu leiratát a megye közönsége örömmel fogadván, arról egyszersmind a gazdasági egyesület is értesítetett.

A magyar orvosok és természetvizsgálók egylete f. év aug. 20-án kezdődőleg Debreczenben tartandó 22-ik nagygyűlésére a megye közönségét is meghíván, elhatározatott, hogy a hazai tudományos fejlődés tekintetében nagy szolgálatokat tett egylet iránt elismerésül a megye magát képviseltesse s e végből t. Csató János alispán urat, mint a természeti tudományok kiváló gyakorlati ismerőjét s több bel- és külföldi tudományos társulat tagját saját képviselésére felkéri, mit is a t. alispán úr a gyűlés előjében közölt elfogadni sziveskedett.

Több tárgy nem lévén, főispán úr ő méltósága a tagok részvételeért köszönetét fejezve ki a gyűlést eljénzések között bezárja.

Tűzbiztosítás.

A mezei gazda, a háztulajdonos fáradtságos munkája által szerzi meg a saját maga és övéi részére a létfenntartás eszközeit, s ha megszerezte mindazt, mi e célra szükséges, gondolnia kell arra is, hogy addig, amíg terményeit pénzre teheti, azok biztosítva legyenek az elemi csapások s a gonosz kezek legborzasztóbb eszközeitől: a tűztől. Védnie kell ettől házáat, gazdasági épületeit, felszereléseit. — De egyszerű óvintézkedések mindegyike nem elégségesek. Ha mégis beáll a szerencsétlenség: oda minde- a kártérülés reménye nélkül. Létesültek azonban társulatok, egyletek, melyek az ilyenü károsodás hátrányait a lehető legcsökélyebbre szállítják le oly módon, hogy bizonyos előre fizetett csekély díjért a tűz által elpusztított épület, gabona stb. értékét megtérítik. Ez intézetek: a tűzbiztosítási intézetek, minő hazánkban is már sok van; ilyen különösen az „Első magyar általános biztosító társaság”, továbbá a „Fonçiere”, a triezsi „Azienda assicurazioni”. Ez intézetek áldásos működésüket még az által is szokták újabb időben tetézni, hogy főleg a „gazdasági egyleteket”, a közgazdasági ismeretek gyakorlati irányban való terjesztőit, buzgón támogatják. — Ezt teszi különösen az „Első magy. ált. bizt. társaság”, mely a gazdasági egyletek tagjainak vagyonát az illető egyletekkel kötött szerződések alapján 10—37½ százalékkal olcsóbban biztosítja. — Sokszor megtörténik azonban, hogy egyes biztosító intézetek nem a legjobban választják meg biztosító ügynökeiket, és ezek visszaélve a bizalommal, oly biztosítási szerződéseknek kötnék, melyek a biztosító intézetek, szabályaiknál fogva, nem teljesíthetvén, a szegény biztosító felek érzékeny csalódást és kárt szenvednek. — Ezen körülmény indította a borsodmegyei gazdasági egyletet arra, hogy az ily visszaélések meggátálása végett belügyminiszter ő nmltsgához felterjesztést tegyen, melyet ezennel közlünk:

A borsodmegyei gazd. egylettől.

Nagyméltósága m. kir. belügyminiszterium!

A biztosítási intézmény, áldásos üdvös volta ma már minden józan gondolkozású ember által beismert tény. Fájdalom azonban, hogy a nép kevésbé belátó osztálya a naponta felmerülő tüzesetek által okozott károkon sem okulva, idegenkedik a biztosításoktól, pedig épen ezen osztály veszíteti el tüzeset által egész életén szerzett vagyonát; s ha ez megtörténik, ily esetről maga az állam is mindig károsul, mert egyesek pusztulásával a nemzeti vagyon csökken.

Ezen baj leküzdése leginkább az egyes gazd. egyleteknek esik kezébe, módjában lévén tagjai között, s így a nép minden rétegével a biztosítás eszméjét megismertetni, terjesztetni.

E célból az országban már minden gazd. egylet bizonyára szerződve is van biztosító társulatokkal, melyek részéről tagjaik kiváló kedvezményben részesülnek, — az így nyert kedvezmények folytán naponta növekszik is a biztosítók száma, de már ezen üdvös intézmény haladását is gátló — megyénk területén észlelt — körülmény megszüntetése végett hivatalos kötelességünknek tartottuk Nagyméltóságodhoz feliratunkkal járulni.

A gazd. egyleteknek kitűzött célja lévén egyrészt minden módot és eszközt fölhasználni a közgazdaság fejlesztése, a közvagyonosodás gyarapítására, másrészt törekednie kell azon gátló akadályok leküzdésére, melyek a jelzett terep utjában állanak.

Ilyeneknek tekintik gazd. egyletünk a biztosítási intézmény eszméje ellen elkövetett azon visszaéléseket, melyek által a nép könnyebben tévutra vezethető része, jöhízeműségében kijátszátik, egyes biztosító intézetek zugüzerkedési zsákmányul esvén.

Köz tudomásu dolog ugyanis, hogy egyes biztosító intézetek biztosító felek szerzése céljából megbizhatlan, szédelő egyéneket fogadnak fel, kik a szegényebb nép tudatlanságát felhasználva, csekély erejű épületeiket oly ószszeg erejéig biztosítatják a felekkel, melyek a tulajdonképeni érték felét sem közelítik meg.

A rosra hajlandó embéri természetben találja magyarázatát az, hogy egy ily biztosító fél — ha még talán adósságokkal küzd — egyszerű, alig 150—200 frt értékű számlás házaszkáját 300—400 frt értékig biztosítván,

azon gondolatra jut, hogy azt felgyujtsa, hiszen a biztosítási ószszeg megkapása esetén valóságos haszonban részesülne.

A zugüzerkedés biztosító társaság által ily módon gyujtogatóvá lett ember hány felebarátját károsítja meg, kik szintén legnek s általában menyinyi kárt okoz, azt a gyakorlati életet ismerő ember egyszerre beláthatja.

Az ily, szívben léleken megméltelyezett ember, ha módjában lenne is az újbóli építkezés, többé biztosítani nem fog, de sőt nemcsak ő, hanem ismerői, szomszédai sem; a károsult tévesen feltogott: esetéből indulva ki, s vonva következtetést, elidegenednek a biztosítás különben is nehezen terjedő eszméjétől.

Ezen baj orvosolása céljából folyamodunk Nagyméltóságodhoz, kérvén, hogy az egyes biztosító intézetek által feltogadott megbizhatlan, a nép valóságos megkárosítását célzó mozgó ügynökök szabadon járás-kelése a törvényhatóságok utján betiltassék.

Hiszzen ma már minden reális alapokon nyugvó biztosító intézetnek minden nagyobb községben ott lakó ügynöke lévén, tökéletesen feleslegessé válik, még a biztosítás eszközlése megkönnyítése indokából is, a házaló ügynökök megtürése.

Egyáltalán nem czélunk ezáltal a biztosítási intézetek versenyét gátolni, de gyakorlati életben naponta tapasztalható biztosítási zugüzerkedésből eredő visszaélésekre Nagyméltóságod figyelmét felhívni hivatalos kötelességünknek ismertük.

Kelt Miskolczon, 1882. július hó 24-én.

Hódoló tisztelettel

Betlenfalvy István,
gaz. egyleti titkár.

Melezer Gyula,
a borsodmegyei gazd. egylet elnöke.

A jelen században előfordult bombáz- tatások.

Alexandria bombázataival önkénytelenül felmerül a kérdés: hányszor mérköztek már meg a hadihajók ágyúai a parterdőkkel. A XIX. század különösen gazdag ilyen tüzéségi párbajban. Így mindjárt a század elején 1801. április 2-ikán az angol hajóraj Nelson és Parker vezérlete alatt Kopenhágát kezdte bombázni, hogy megbüntesse Dániát Orosz-, Porosz- és Svédországgal kötött fegyveres semlegességeért. Kopenhága városa, melyre 54 hajó lött, nagyon megrongáltatott, úgy, hogy Dánia megalázó fegyverszünetet volt kénytelen kérni. Hat évvel később a szomorú látvány még nagyobb mértékben ismétlődött. Négy napon át 1807. szept. 2-től 5-ig lömbölköztek az angol ágyúk a szerencsétlen Kopenhága ellen; Anglia a dán flottával szövetséget, vagy pedig annak kiadását kérte, s midőn mindkettőt megtagadták, az angol hajóraj nagyszámú katonával a dán főváros elő ment, s azt lövetni kezdte. A pusztítás rémitő volt; a házak százával döltek össze, vagy lettek a lángok martalékává, a halottak száma pedig meghaladta a kétezeret. 1830. jun. 29. a francia flotta Algier erőit bombázta. A bey ágyú csakhamar elnémítottak s július 5-én Algier is megadta magát. 1854. okt. 17-én az egyesült angol francia hajóraj Sebastopolt bombázta sikertelenül, és igen sokat szenvedett az orosz lövegektől, nem is használták többet e háboruban a hajórajt, megelégedtek ez egyszeri kísérlettel. Még szerencsétlenebbül ütött ki Sveaborg bombázata, melynek szikla-falaira pedig Napier tengernagy számtalan golyót pazarolt el. Nem sikerült továbbá Petropavlovsk lövetése sem, mely fölötti dühében Price admiral agyólönte magát. Majd Kerts bombázataival szerencsésebbek voltak az angolok és a francziák, mert azt 1855. május 24-én sikerült leverniök. Az 1859, 1866, 1870, és 1877/78-iki nagy háborúk alkalmával nem fordultak elő egyes városok és partok lövetései; csakis 1859-ben mérközött meg a dalmát partokon egy francia hadihajó egyik parterdő ütegeivel, de jelentékenyen megsérülve, elvonulni volt kénytelen. Akkor, az igaz, hogy még nem voltak pánczélos hajók, melyek félelmetességét most Alexandria védői keserűen tapasztalták. Végül Saida bombázatait említtük fel 1840. szeptember 27-én a török-egyiptomi háború alkalmával. Saidát rohammal be is vették s ekkor az osztrák-magyar csapatok nagy vízezséget tanúsítottak.

Nyilvános számadás.

A m. igeni ev. ref. egyházközség „templom kijavítási tőkájének” gyarapítására folyó évi augusztus hó 13-án rendezett nyári-mulatság jövedelméről. — Eladott 39 család jegy (1 frt darabja) 39 frt; 44 személy jegy (50 kr darabja) 22 frt, felülfizetett 24 frt 70 kr; utólag beküldetett 4 család-jegy áraban 4 frt, tehát az összes bevétel: 89 frt, 70 kr. Az összes kiadás tesz: 49 frt, 15 kr. Eszerint a tiszta jövedelem: 40 frt 64 kr. Felülfizettek: Gy.-Fehérvár-ról Jakabji Albert ur 1 frtot, Szegedi Lajos es. k. hadnagy ur 1 frtot, Konez Gyula ur 50 krt, Dr. Elekes Viktor lelkész ur 50 krt, Bánffy Zsigmond ur 50 krt; Nagy-Enyed-ről Nagy Ferencz ur 1 frtot; D.-Szt.-Mártonból Czeglédi János ur 50 krt; Nagy-Szebenből Gidófalvi Géza tanár ur 1 frtot; Zala thnáról Hadnagy Péter lelkész ur 1 frtot, Ajtai Gyula ur 1 frtot; Tóvisről Horvát László ur 50 krt, Jóvián Miklós ur 50 krt; Krakkóból Bodor Lőrincz lelkész ur 1 frtot, Bodor Lőrincz ur 50 krt; Sárdról Vadadi Gergely ur 1 frtot, Botos Dénes ur 50 krt, Szász Ilona kisasszony 50 krt, Vámosi S. Antal ur 50 krt, Kelemen Ádám ur 50 krt; Czelnáról Balon József ur 1 frt 50 krt, Albert Elek ur 50 krt, Várad János ur 1 frtot; M.-Igenből Köblös Miklós szolgabíró ur 1 frt; Török József ur 1 frt, Bacsó János ur 1 frtot, Cs. Pábian Józsefné urasszony 1 frtot, Klein Nathán ur 1 frtot, Szöcs Lajos ur 50 krt, Bartha Lajos ur 50 krt, Emmrich Mihály ur 50 krt, Rózsavölgyi Sándor ur 50 krt, Egyedi József ur 50 krt, N. N. 10 krt, Mihály József ur 50 krt, Mandula Lajos ur 50 krt. — Fogadják a nemes szívű felülfizetők halás köszönetünket.

M.-Igen, 1882. aug. 23-án.

A rendező bizottság.

Figyelmeztetésül.

Több oldalról vett felszólítás folytán van szerencsés értesíteni mindazokat, kik a gyorsírást megtanulni akarják, — hogy a tanfolyamot szept. hó 1-én szándékozom megnyitni. Egy tanfolyamban legalább is 10 egyént vehet részt, s a tandíj — ha legalább is tíz tanuló van — havonként 4 frt. mely a hó első tanóráján fizetendő.

Miután az érdeklődés széles körben nyilvánult, a résztvevők bejelentésére a határidőt f. hó 30-áig nyújtom meg, — a lakáson megtartandó előleges értekezletre pedig szeptember 2. d. u. 4-órát tűzöm ki.

Netáni felvilágosításokkal már előre is naponta d. u. 2—3 óra közt szívesen szolgálak lakáson.

Dr. Boros Gábor.

Értesítés.

A nagyenyedi városi iskolaszék tudatja a t. érdeklődő közönséggel, hogy a nagyenyedi polg. fiú és leányiskolában a beiratások, felvételi és javító vizsgálatok szept. hó 1. 2. 3. és 4-ik napján, dél előtt 8—12 és délután 3—6-óráig fognak megtartatni a polgári leány iskola helyiségében, s a rendes tanítás szeptember 5-én veszi kezdetét. Az iparos és kereskedő tanulók iskolája szept. 11-én nyílik meg.

Az isk. szék, 1882. aug. 26-án tartott gyűléséből.

Sebestyén Sándor,

isk. széki jegyző.

Irodalom, művészet.

Beküldetett. Cicero A. Licinius Archias mellett tartott védő beszéde. ford. és magy. Dr. Boros Gábor. 10. füzeté ez a Dávid István által szerkesztett „Tanulók könyvtára” cz. vállalatnak. Ára 30 kr.

Mint lapunk közelebbi számából értesülhettek t. olvasóink, mult vasárnap a Műkedvelő-kör estélyt rendezett meglehetősen szép számú közönség jelenlétében. Az estély igen szépen sikerült. A Török Zelma k. a. által előadott nyitány az illetők részéről nem csekély gyakorlatosságot mutatott. Ohajtánok azonban, ha városunkban a közelebbi időkben hátrébe szorított előadási szépségre nagyobb gondot fordítanak a játszó s kevesebbet a csupa köz-ügyességre. Dr. Boros Gábor tartott azután szabad előadást. Harmadik volt a sorrendben a Dr. Boros Gábor és Ludvig János által hegedű és zongorán előadott V. Sonatája Beethovennek. A magasabb röptű zenemű nem tette meg a megérdemelt hatást, mert a közönség nagy része folyékonyabb, könnyűdebb művekben inkább gyönyörködik. Szolgálhat tanulságnak a jövőre. Grail Erzsébet k. a. sikerülten adta elő Eötvös „Vár és kunyhó” cz. költeményét. Végül Dr. Nagy Albert játszta fuvolán Török Zelma k. a. zongora kíséréte mellett Terschak „Caraván” cz. tetszetős művét igen szépen. A közönség az egyes számokat tesszél fogadta s ez előadás reméljük elseje azon hosszú sorozatnak, melyre a közönség méltó joggal várakozik.

CSARNOK.

II. ik Frigyes porosz király nagy apostola volt az atheizmusnak. Egyszer dicsekedett vele Arnaud-Baculard híres tudós előtt. Midőn ez ellentmondott:

— Hogyan, — szól a király — és ön még hiszen ezekben a régi dolgokban?

— Ugy van, felség — felelt a tudomány embere — nagy szükségem van hinni, hogy van valaki a királyok fölött.

Egy házaspár reggeltől estig folyvást veszekedett. Egyszer a nő azt mondta, hogy mar tovább ki nem állja, hanem váljanak el esendesen, hogy a világ szájára se adjanak sok anyagot. Ő majd magányba vonul s ott elhal esendesen.

A férj nagy kézséggel fogadta az ajánlatot.

— Aztán kit tanácsolsz, hogy halálot után elvegyek? — kérde, hogy tovább boszantsa.

— Vedd el az eleven ördögöt! — ordítá dühösen.

— Az eleven ördögöt! Lehetetlen, kedvesem; tiltják az egyházi törvények, mert már elvettem a leányt!

X. hercegnő, hogy megmutassa magát egyszer a jó népek, kimegy a városka piacára.

— Hogy a tojás darabja? — kérde kegyes leereszkedéssel egy vén kofától.

— Egy pengő forint!

— Ej, ej! ugyancsak ritka tojások lehetnek!

— Oh, nem a tojások ritkák, hanem a hercegnők, kik tojást vesznek, — feleli a kofa.

Egy madridi hölgy megölte hitlen kedvesét. Ezért elfogták s IV-ik Fülöp király elé vezették, ki így szóló bozzát:

— Távoz, megkegyelmezzek; sokkal nagyobb volt szerelmed, semhogy elég eszed lett volna.

A házastársak, kik közt sok pörpötvár merült föl, mindketten reformátusok voltak. Egyszer aztán a nő a katolikus hitre tért. Erre mondá egyik barátja:

— N. aszszony megváltoztatta vallását, hogy férjével ne találkozzék többé sem ezen, sem a más világon.

Conti herceg egy ízben ebédre hívta Voisenon prépostot. Az akadémikus arról megfedekezett s nem ment el.

Másnap egy barátja figyelmezteti, hogy a herceg nagyon haragszik reá. Észbe jut a dolog, átlátja hibáját s megy, hogy bocsánatot kérjen.

Midőn a herceg észre vette, hátat fordított neki.

— Ah, kegyelmes uram, — mond a prépost — nagy hálára kötelezett! Nekem azt mondták, hogy ön haragszik reám, s ime, az ellenkezőről győződtem meg.

— Hogyan? — szól a herceg.

— Ön hátat fordít nekem, ez pedig nem szokása ellenséggel szemben.

VEGYES HIREK.

— **Szeptember — decemberre új előfizetést nyitunk 1 frt 50 kr-jával. Tisztelettel kérjük azon t. cz. előfizetőinket, kiknek előfizetésük lejárt, hogy azt minél előbb megújítsák szíveskedjenek, nehogy lapunk szétküldésében fennakadás történjék. Az egész évre, fél évre, negyed évre szóló előfizetési árak lapunk homlokán olvashatók. Együttal tisztelettel kérjük lapunk barátait a lapnak minél szélesebb körben leendő terjesztésére.**

— **Honvéd-laktanya.** A megye és N.-Enyed város által közösen építendő honvéd-laktanya ügyében teljes siker követte megvénk bizottságának fellépését. Belügyminiszter ő nmltsza, belátva azon indokok fontosságát és alaposságát, melyek a megye közönsége fölratában részletesen és behatóan kifejtve voltak, teljesen jóváhagyni méltóztatott az e részben hozott közgyűlési határozatot. Örömmel közöljük ezen fontos hírt és most azon óhajunknak adunk kifejezést, hogy az ügyet szakértő kezek azonnal munkálatba vegyék és azt a megye érdekeinek és Nagy-Enyed város áldozatkészségének megfelelően mennél rövidebb idő alatt annyira előkészítsék, hogy az építés megkezdetvén, az új épület nemzeti véderőnk a honvédség részére átadható legyen.

— **Alsófehérmegyei közönségi és körjegyzői egylete** évi rendes közgyűlését Tövisen folyó évi szeptember hó 3-án délelőtt 9¹/₂-órán kezdődőleg tartja a közönségi iroda helyiségében. — Tárgyai lesznek: 1. Elnöki jelentés. 2. Előterjesztés az egyleti pénztár állásáról. 3. Vajdasdi körjegyző Tanczos Jánosnak a „szerződésekről” bejelentett értekezése. 4. Tanczos János előterjesztése a „közönségi közigazgatás hátrányairól és azok módosításairól.” 5. Frits Vilmos segéd szolgabíró értekezése a „katonamentességi folyamodásoknak mikénti szerkesztéséről.” 6. Az 1883. évi közgyűlés helyének megállapítása. 7. Javaslat a rendes évi közgyűlés idejének augusztus utolsó felére, vagy szeptember hónapra leendő áttétele iránt. Végül 8. A gyűlés megnyitása előtt beadandó indítványok tárgyalása.

— **A nagyenyedi gyümölcsészeti egyesület** folyó hó 24-én tartott izlelési összejöveteléről. I. Körték: 19. Vilmos körte, Vadadi Gergely sárdi gyümölcsészetéből Isabella néven küldetett be, súlya 160 gr, olvadó, cukros, finom zamatu, kellemes gyöngye savanykás ízű, kitünően első rendű angusztszi csemege gyümölcs az eddig izlelt nyári gyümölcsök legjobbika. 20. Ugyanez. Vilmos körte, Kovács Gyula feleenyedi gyümölcsészetéből hasonló minőségben, de gyöngye fanyar ízzel. 21. Ismeretlen nyári körte Varró Gergely enyedi termelése, súlya 40 gr., leves, kevéssé köves, kissé cukros, kellemes savany nélkül. 22. Colmar de Stardepoint néven beküldött Pávai V. Elek csesztvei birtokán termelt 145 gr. súlyú körtét, cukros muskotály ízű, kásás, nedvszegény. 23. Belle Alliance néven beküldve Pávai V. Elek csesztvei termeléséből 110 gr. súlyú körte, túlérett, nem izlelhető. 24. Ismeretlen körtét Pávai V. Elek csesztvei birtokáról, 102 gr. súlyú, túlérett, fűszeres, kásás, nedvszegény. 25. Nyári borkörte, Wint Alajos enyedi termelése, 120 gr., köves, cukor és nedv nélkül. 26. Nyári Isembart Wint Alajostól, 80 gr., finom zamatu, leves, félig olvadó, cukros. 27. Id. Zeyk Károly enyedi termeléséből ismeretlen leves, gyöngye cukor és sav ízzel, kitünő nyári körte. II. 28. Duranczki barack Varró Gergely enyedi termelése, 120 gramm; éretlensége mellett is finom zamatot mutat savanykás ízzel. III. Almák: 29. Cseresznye alma, sárga színű, 15 gr. súlyú, befőzni való, Pávai V. Elek csesztvei termelése. Félig kásás, félig ropogós, kellemes gyöngye savanyú. 30. Rózsa alma Kovrig Tivadartól Gáldt; súlya 5 gr., rendkívül fanyar, kemény húsu, befőzni ötannyi edesebb gyümölcsessel alkalmas. IV. Szilvák. 31. Ringlot Pávai V. Elek csesztvei birtokáról, súlya 50 gr., leves fanyar ízű, cukor nélkül. Termelésre a 19. 26. és 27. számú körték ajánlhatók, — legelső sorban a Vilmos körte. — Az izlelő bizottság megállapította abban, hogy minden csütörtökön délután 3 órakor izlelési összejövetelt tart; a legközelebbi összejövetelre főképp Vilmos és császár körték volna különböző helyekről beküldendők.

— **M.-Igenben** f. h. 27-én műkedvelő előadást rendeznek. Igen öröndünk minden oly jelenségnek, mely a vidék fejlett műérzékének ilyen kiváló tanujele. Szép sikert kívánunk és remélünk az előadásnak.

— **Külföldi hírek.** Az egyiptomi háboru oda jutott már, hogy az angolok megkezdtek a hadi műveleteket. — a csapatok megszállták a Szuez-csatorna partjain levő összes állomásokat. Aug. 24-én Tel-El-Kebirt elfoglalták és 2000 egyiptomit elfogták. A döntő ütközet is valószínűleg ott lesz, ahol hirszerint 25.000 főnyi hadsereg és 60 ágyu van összpontosítva. — A ezári családi tanács legújában abban állapodott meg, hogy a koronázást még ez év szeptember havában megtartja. — A korinthusi földszoros átmetszési munkálatainál a robbantások villammal eszközlik s ennek intézését Hamar Leó tanár vette kezébe, mivel együtt igen sok magyar munkás és munkavezető működik ott.

A növények vándorlásának igen érdekes példájára akadt dr. Szontagh Miklós a Kárpátokban Uj-Tátrafüreden, melyről a következő leírás küldte be a Kárpátgyesületnek: „Ismert tény, hogy a növények is időnként vándorolnak, leleheltyüket változtatják, egyszerre eltűnnek s aztán évtizedek múlva ismét visszakérülnek. Ilyesm látható az uj-tátrafüredi lombos erdőcskében is. Néhány év előtt ugyanis a talaj alapszövezés által kiszárittatván, abban a Dentaria glandulosa növénynek számos példánya tűnt el, melyek ma a liget tavaszi díszét képezik. Miután a Szaloki-csúcs alján e növény sehol másutt nem fordul elő, s magva szél vagy állatok általi terjesztésre nem alkalmas, úgy valószínű, hogy e növény évek előtt is ott honolt. De a mint a liget szélén fakadó forrás a helyet elposványította, a virág is kivészett, magva azonban

a víz alá az iszappa merülve, életképes maradt. Hogy a növénymagvak légtől mentes helyen mily hosszú ideig tartják meg csiraképességüket, azt évek előtt Kotschy Tivadar mutatta ki, midőn az egyiptomi mumiák vászonburka alatt feltéve rozsszemekből kalászos növényt növesztett. A növények egy helyről eltűnnek, ha az életkörükhöz szükséges tényezőket ott nem találják meg többé, s újból visszatérnek, ha a talaj idő múltán olyanná fejlődött, a minő e növénynek megfelel.”

— **Az angol királynő háztartásáról** érdekes részleteket irnak londoni lapok. A királynő konyhames-terének szabad lakáson és élelmözsen kívül 700 font sterling évi jövedelme van; mellette négy segéd működik, kik a számadásokat viszik, a mértékre felügyelnek és a szállítókkal érintkeznek. Ezen kívül meg egy szolgáló és egy nöcseléd is áll rendelkezésre. A konyhában tulajdonképp a konyhafőnök uralkodik, a kinek szintén évi 700 font sterling fizetése van s mellette működik négy első szakács körülbelül 350 font fizetéssel; két udvari hivatalnok, két segédszakács, két kukta, négy mosogató, három szolgáló, két „zöldesges” ember és két gépész, kik a gőzgépeket kezelik. A cukrászdában van egy első és egy második cukrász 350 és 250 font sterlinggel; egy növendék, három női segéd, egy tanoncz, egy pástétom készítő két nösegéddel. A mosó konyhában két szolgáló és két mosónő végzi tisztét. A sör és bor pineza „gentleman”-je vagy jobban mondva ő felsége főpohárnoka 500 fontot kap évenként Kötelessége kiválogatni a borokat az udvar számára s felügyelni. Utána következnek az első asztalnok 250, második 150, a harmadik 90 fonttal. Az ezüst nemű három udvari inas, egy groom és hat segéd felügyelete alatt áll. E hivatal tekintve, hogy nagy felelősséggel jár, rosznal van díjazva. Megemlítjük végül, hogy Vindsorban az arany és ezüstneműek értéke 3,000,000 fontra rug.

— **A ezári koronázásra szánt nyolcz fehér lovat,** melyeknek a koronázási kocsit kellett volna huzni, a bécsi „Extrablatt” távirata szerint, a pétérvári ezári istállóban ki mulva találta k. Ez az incidens jelentékenyen megzavarta a koronázási előkészületeket. Kótségtelen, hogy a tettet a nihilisták követték el.

— **Furesa recept.** Egy udvariatlan elmcénc a következő hirdetményt teszi közzé: A ki soha el nem szakadó eszimat akar készíttetni, annak tanácslom, hogy a eszima fejét valamely boriszák gégejéből készítesse, mert az a vizet be nem veszi; a talpát pedig pletyka aszszony nyelvéből, mert az soha el nem kopik. — Lám, ilyen goromba emberek is vannak a világon!

— **A nagyenyedi kisegítő-takarékpénztár üzletforgalma** július hóban. Bevétel. Készpénz áthozatal június hóról 520.64 kr. Felek betételeiből 18,718 frt 57 kr. Lőleszn vizszafelezésekből 51980 frt. Kamathátralékokból 368 frt 88 kr. Rendes 6%-os kamatokból 897 frt 90 kr. Provisióból 299 frt 30 kr. Bekebelezési díjakból 8 frt 15 kr. Váltó uralpok és bélyegekből 59 frt 92 kr. Váltó masolatokból 11 frt 55 kr. — Kiadás. Váltóra adott kölcsön 59760 frt. Tőke visszafizetésekbe 5777 frt 32 kr. Tiszti fizetésekbe 200 frt. Perkölésekkbe 26 frt 34 kr. Butorzatra 44 frt 04 kr. Szolgálatésbe 10 frt. Irodai kellekkbe 6 frt 90 kr. Készpénz maradvány mint egyenleg 7040 frt 31 kr. Összesen 72864 frt 91 kr. — Nagy-Enyed, 1882. július 31-én. Az igazgatóság.

KÖZGAZDASÁG.

Hasznos tudnivalók.

A ki jó eltetni való gyümölcsre akar szert tenni, — tekintse a gyümölcsöket fán termő tojásoknak — úgymond egy amerikai termelő s ha a felfogásának megfelelőleg fog eljárni, biztos lehet, hogy gyümölcsei iránti várakozásában nem fog csalódní: képzeljük, hogy a fák ágain függő gyümölcsök mindmeganynyi tojások, akkor mindenki el fogja találni a legjobb leszedési módot, s a szállítás vagy eltétel végett szükséges bepokolás legcélszerűbb módját. Pedig ezzel még nines sok monda, mert a gyümölcs héjja még finomabb a tojásénál, sőt annyira érzékeny, hogy ha csak egyetlen megsérült az épek közé tesszünk, még biztosabban megrontja a többieket, mint társait a romlott tojás.

Biztos szer az egerek ellen. Egy tapasztalt gazda a következő szert használja az egerek kipusztítására: Mikor a konyhában burgonyát főznek, kivessz a fazékból egy párolgó fött burgonyát s foszforos gyufákkal szurkálja tele, úgy, hogy a gyufát nehányszor megforgatja a burgonyában, ennek feje leválk s a burgonyában benn marad. A gyufákat nem mélyebbre, mint fél centiméternyire surja bele a burgonyába s miután ezt így 30—35 gyufaszállal megrakta, benn hagyja addig, míg a burgonya ki nem hül. Ekkor a gyufákat egyenként kihuzza a burgonyából — előbb mindeniket többször megforgatván benne — s ezt lisztel, vagy a mi még jobb, cukorral behintí. Az egerek rendszeren már az első ójszakán elpusztulnak. Melegágy-takaróba két ilyen burgonyát szokott egyszerre betenni, egyet az ablak felső, másikat az alsó végéhez, tehát az oldaldeszka mellé s mióta ezt a szert használja, sok bosszúságtól és sok bajtól megóvta magát. Sült burgonya vagy gesztenye szintén jó hatásu, ha gyufafejeket dörzsölünk beléjük.

A vörös bor megkeseredése Pasteur legújabb fölfedezése szerint bizonyos, a borban élő moszatnövény-től származik, — mely a vörös festanyagra telepedvén, elősködik s ezt felbontja. Eltávolítására minden más kísérlet haszontalan, — de a baj kezdetén biztos sikerre vezet, ha az olys bort 65—70 C. hőfokra felhevítjük s 8—10 napra ezután megderítjük. A hevítés megöli a moszatokat, a derítés el is távolítja.

A burgonya felhasználásának egy új módja. Ha a burgonyát higitott kénsv-oldatban (100 rész viz 8 rész kénsvra) 36 óráig áztatjuk és azután itatóspapíron megszáritjuk s végre összprepseljük oly anyagot kapunk, mely nagyon hasonlít a tajtékhöz, de annál szilárdabb. Ez anyagból lehet különféle tárgyakat faragni: szobrokat pipákat, esecsebecsét. Ha a préselés nagyobb mérvű, oly szilárd és ruganyos anyag állítható belőle elő, hogy sikeresen használható elefántcsont utánzatokra tekelabdák készítésére s más egyebekre.

Felelős szerkesztő: **Dr. BOROS GÁBOR.**

Kiadó-tulajdonos: **POLLÁK MÓR.**

